

KAREL ČAPEK: T.G. MASARYKOVI NABLÍZKU

Pátky u Pisatele vznikly tak, že se u něho ve čtvrtek odpoledne začalo scházet pár spisovatelů; nejdřív to byl Franci Langer a Fráňa Šrámek, později přibyl Peroutka, Vančura a jiní, jak kdo koho vzal s sebou. Asi proto, že se tam při černé kávě dobře a volně povídalo, přibývalo pravidelných hostů; byli to žurnalisté, malíři, universitní kantoři, doktoři -pestrá společnost, která měla společného jen to, že nenáležela žádné literární koterii nebo politické frakci a že si potrpěla na otevřenou, někdy i dost polemickou výměnu názorů. Zkrátka bylo to něco jako debatní mužský klub intelektuálů přibližně mezi třiceti a čtyřiceti léty, ale ani to nebylo pravidlem; celkem takové nahodilé a živé seskupení lidí, které stejně zajímala literatura jako politika, filozofie jako poslední mord, všeho druhu věda a vůbec lidský život.

Někdo z účastníků se tehdy zmínil panu presidentovi, že se u Pisatele schází taková literární, novinářská a universitní parta převážně mladších ročníků. To bylo něco pro věčně mladého starého pána. „Řekněte jim, že bych tam někdy přišel, vezmou-li mne tam,“ vzkázal hned. Tehdy se zrovna Pisatel stěhoval do nové čtvrti. Při první příležitosti vyřídil panu presidentovi pozvání ode všech pátečníků. „Gracias, přijdu,“ řekl T.G.M., „třeba příští pátek.“

Tehdy už bývaly na Hradě u presidenta republiky velké recepce; vedle jiných hodnostářů, představitelů, činitelů nebo jak se tomu ještě říká tam byly za literaturu zvány výhradně osobnosti od sedmdesáti let a České akademie nahoru; za ten výběr ovšem T.G.M. nemohl, ale bylo z toho trochu hořkosti nebo jakýsi pocit cizoty u mladších spisovatelů. Mimoto, jak víte, literáti vždy bývají nakloněni jistému extrémismu ať vpravo nebo vlevo; neradi chodívají v politice cestou rozumného středu. Proto si Pisatel řekl, že by bylo dobře svést mladší spisovatele dohromady s Masarykem; taky se mu líbilo, aby čest Masarykovy návštěvy náležela v první řadě básníkům. I odřekl na ten pátek obvyklou smíšenou společnost a pozval jenom spisovatele - od Durycha po Nezvala, asi tucet jich byl, od krajní levice po krajní pravici; byl by jich pozval ještě víc, ale nemohl vyčarovat pod svou střechou víc místa. Pisatel si pamatuje, jako by to včera bylo, jak čekal pana presidenta na rohu ulice, protože nová ulice byla ještě rozkopaná; jak ho uvedl do pokoje, jak všichni stáli jako svíčky, jak je chtěl představovat, ale starý pán sám podal všem rychle ruku, podíval se do všech tváří a chutě si sedl; - jak potom nikdo nevěděl, o čem začít, jen se všichni dívali na starého pána, protože ho tak zblízka dosud neviděli. Byla to trochu rozpačitá situace; zachránili ji spisovatelé legionáři, hovor se rozběhl, ale o čem, to nám Pisatel už neřekne, kdyby ho hrom zabil; jenom se pamatuje, že se mládě Nezval s vykutálenýma očima hádal se starým pánem o komunism, - později jsem slyšel, že to některé přítomné jaksi zaráželo: jak někdo může odporovat presidentu republiky! Zatím se T. G. M. zřejmě docela dobře bavil; otevřená debata, srážka názorů, usadit někoho, to bylo jeho. Vstával skoro nerad po dobrých dvou hodinách; a když ho Pisatel doprovázel, řekl: „Tož ... přijdu zas.“

ČAPEK, Karel. Čtení o T.G. Masarykovi. Praha : Melantrich, 1969, s. 12-13.